

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Α Π Ο Φ Α Σ Η
204/2024

Η Ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου, συνήλθε σε συνεδρίαση στον συνήθη γι' αυτό τόπο την 23.5.2024 και ώρα 11:00, προκειμένου να συζητήσει επί της κατωτέρω υποθέσεως. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο, Ευτύχιο Παλλήκαρη, Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr») και Ιωάννη Μιχελάκη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»). Απόντες ο αντιπρόεδρος Ιωάννης Πολίτης και το μέλος Σπυρίδωνας Χρυσοφώτης, οι οποίοι είχαν κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Αναστασία Μαραζίδου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Αντικείμενο της συζήτησης ήταν η ενδεχόμενη παραβίαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας από τον τηλεοπτικό σταθμό με τον διακριτικό τίτλο «MEGA», ιδιοκτησίας της εταιρείας με την επωνυμία «ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ», αναφορικά με διατάξεις περί α) προστασίας ανηλίκων τηλεθεατών και αντιστοιχίας σήμανσης στο περιεχόμενο, β) προβολής σκηνών βίας γ) δραματοποίησης γεγονότος δ) παραβίασης τεκμηρίου αθωότητας κατά την μετάδοση της εκπομπής με τίτλο «Live News» στις 1, 9 και 16.12.2021, 4 και 5.1.2022 και 7.2.2022, καθώς και κατά τη διάρκεια του μεσημβρινού δελτίου ειδήσεων της 4.1.2022 που μεταδόθηκαν από τον ως άνω τηλεοπτικό σταθμό. Η υπόθεση εξετάζεται ύστερα από τις με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 6372/2.12.2021, 6501/10.12.2021, 6634/16.12.2021, 38/5.1.2022 και 731/9.2.2022 καταγγελίες πολιτών.

Για τον έλεγχο σχηματίστηκε ο φάκελος με αριθμό 108/11.4.2022, ο οποίος ανατέθηκε στη διοικητική υπάλληλο Ροδόπη Μπιλιαρδή και στην ειδική επιστήμονα - νομικό Ρέα Λαμπροπούλου. Στη συνέχεια, η Διοικητική Υπάλληλος υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 1061/ΕΣ/10.11.2022 έκθεση καταγραφής των

πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και η Ειδική Επιστήμων την με αριθμό πρωτοκόλλου 713/ΕΣ/5.9.2023 νομική της εισήγηση.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, για λογαριασμό της λειτουργούσης τον σταθμό ως άνω εταιρείας, παρέστη η πληρεξούσια δικηγόρος της Σπυριδούλα Καλογήρου. Ερωτηθείσα από την Πρόεδρο, η Δικηγόρος δήλωσε ότι γνωρίζει το περιεχόμενο του φακέλου, έλαβε δε τον λόγο και ανέπτυξε τους ισχυρισμούς της. Ζήτησε στη συνέχεια -και η Ολομέλεια δέχτηκε- να της παρασχεθεί προθεσμία για την κατάθεση εγγράφου υπομνήματος μέχρι και την 21.6.2024, ώρα 14.00, και η συζήτηση κηρύχθηκε περαιωμένη. Ο σταθμός κατέθεσε στη Γραμματεία το με αριθμό πρωτοκόλλου 3952/21.6.2024 υπόμνημά του.

Την 4.11.2024 και ώρα 11.00 η Ολομέλεια συνήλθε σε διάσκεψη επί της υποθέσεως, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr») και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη, Γεώργιο Βλαβιανό και Ιωάννη Μιχελάκη. Απόντα τα μέλη Ευτύχιος Παλλήκαρης και Πέτρος Τριανταφυλλίδης, οι οποίοι είχαν κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Αναστασία Μαραζίδου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Η Πρόεδρος ενημέρωσε αναλυτικά τους απόντες κατά τη συζήτηση της 23.5.2024 αντιπρόεδρο Ιωάννη Πολίτη και το μέλος Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη, αναγιγνώσκοντας τις με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 6372/2.12.2021, 6501/10.12.2021, 6634/16.12.2021, 38/5.1.2022 και 731/9.2.2022 καταγγελίες, την με αριθμό πρωτοκόλλου 1061/ΕΣ/10.11.2022 έκθεση καταγραφής των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης που συνέταξε η διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ Ροδόπη Μπιλιαρδή, την με αριθμό πρωτοκόλλου 713/ΕΣ/5.9.2023 νομική εισήγηση της ειδικής επιστήμονος - νομικού Ρέας Λαμπροπούλου, το πρακτικό της συζήτησης στην Ολομέλεια, το με αριθμό πρωτοκόλλου 3952/21.6.2024 υπόμνημά που υπέβαλε ο σταθμός και το σύνολο των λοιπών εγγράφων του φακέλου. Παρέστη επίσης και η ανωτέρω εισηγήτρια, η οποία ανέπτυξε το ζήτημα προφορικός και στη συνέχεια αποχώρησε. Ο

αντιπρόεδρος Ιωάννης Πολίτης και το μέλος Σπυρίδωνας Χρυσοφώτης δήλωσαν ότι ενημερώθηκαν πλήρως ως προς τα ουσιώδη σημεία της συζητήσεως της 23.5.2024 και η δήλωσή τους αυτή καταχωρίστηκε στα πρακτικά. Η Ολομέλεια, αφού παρακολούθησε την επίμαχη ροή προγράμματος και μελέτησε το σύνολο των στοιχείων του φακέλου:

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. Νομικό μέρος

1. Το ΕΣΡ είναι η αρμόδια κατά το Σύνταγμα Ανεξάρτητη Αρχή (άρθρο 15 παρ. 2) για την άσκηση του άμεσου ελέγχου του κράτους επί της ραδιοφωνίας και της τηλεοράσεως και την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων σε περιπτώσεις παραβάσεων. «Ο άμεσος έλεγχος του κράτους... έχει ως σκοπό... την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας, καθώς και το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και νεότητας».

2. Κατά το άρθρο 21 παρ. 1 του Συντάγματος: «Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του κράτους».

3. Στο άρθρο 2 παρ. 3 εδ. β' του Ν. 4173/2013 (που τροποποιήθηκε με το Ν. 4324/29.4.2015 που επανιδρύει την ΕΡΤ και ισχύει και για την ιδιωτική τηλεόραση κατ' εφαρμογή του άρθρου 3 παρ. 1α του Ν. 2328/1995) ορίζεται ότι: «Οι οπτικοακουστικές υπηρεσίες που παρέχει η Ε.Ρ.Τ. Α.Ε. πρέπει να ανταποκρίνονται στην ποιοτική στάθμη που επιβάλλουν η κοινωνική αποστολή και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας και να σέβονται ιδίως την αξία του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και της νεότητας».

4. Κατά το άρθρο 24 παρ. 1 εδ. δ' του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (που έχει νομική ισχύ επί τη βάση της Συνθήκης της Λισαβόνας, άρ. 6 της ΣΕΕ): «Σε όλες τις πράξεις που αφορούν τα παιδιά, είτε επιχειρούνται από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, πρωταρχική σημασία πρέπει να δίνεται στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού».

5. Το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα του 1966 (Ν. 2462/1997) στο άρθρο 24 παρ. 1 αυτού ορίζει ότι «Κάθε παιδί, χωρίς διάκριση λόγω φυλής, χρώματος, γένους, γλώσσας, θρησκείας, εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης, περιουσίας ή γέννησης, έχει δικαίωμα, έναντι της οικογένειάς του, της κοινωνίας και του κράτους στα μέτρα προστασίας που απαιτεί η θέση του ως ανηλίκου».

6. Ο Ν. 2101/1992, που κυρώνει τη «Διεθνή Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού» ορίζει στο άρθρο 3 παρ. 1: «Σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, είτε αυτές λαμβάνονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής προστασίας, είτε από τα δικαστήρια, τις διοικητικές αρχές ή από τα νομοθετικά όργανα, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού». Στο άρθρο 17 του ανωτέρω νόμου μνημονεύονται τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ορίζοντας στην περ. ε': «Τα συμβαλλόμενα κράτη ευνοούν την επεξεργασία κατάλληλων κατευθυντήριων αρχών που να προορίζονται για την προστασία του παιδιού από την ενημέρωση και το υλικό που βλάπτουν την ευημερία του...».

7. Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 του Ν. 4779/2021: «Οι υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων που ενδέχεται να είναι επιβλαβείς για τη σωματική, ψυχική ή ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων, παρέχονται κατά τρόπο που να διασφαλίζει ότι, υπό κανονικές συνθήκες, οι ανήλικοι δεν θα τις ακούν ούτε θα τις βλέπουν. Ενδεικτικά μέτρα αποτελούν, ιδίως, η σήμανση των προγραμμάτων, η επιλογή της ώρας μετάδοσής τους, η χρήση προσωπικών αριθμών αναγνώρισης (κωδικών PIN), τα μέσα εξακρίβωσης της ηλικίας ή άλλα τεχνικά μέτρα, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας. Το πλέον επιβλαβές περιεχόμενο, όπως είναι η αδικαιολόγητη βία και η πορνογραφία, υπόκειται στα αυστηρότερα μέτρα. Κατά την παρ. 9 του ως άνω άρθρου: «Οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων επικοινωνίας οφείλουν να μη μεταδίδουν σκηνές φυσικής, λεκτικής ή ψυχολογικής βίας σε όλα τα ενημερωτικά προγράμματα, εάν αυτό δεν είναι αναγκαίο για την ενημέρωση του κοινού για συγκεκριμένο γεγονός». Η παρ. 3 του ίδιου άρθρου ορίζει: «Όλα τα προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων των επαναλήψεων, εκτός των διαφημιστικών μηνυμάτων, των μηνυμάτων τηλεπώλησης και των δελτίων ειδήσεων, κατατάσσονται σε κατηγορίες ανάλογα με τον βαθμό της δυσμενούς επίδρασης που μπορεί να έχει το περιεχόμενό τους στην προσωπικότητα και στη σωματική, ψυχική και ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων. Σε κάθε κατηγορία αντιστοιχεί ένα ειδικό οπτικό σύμβολο ή ηχητικό σήμα, το οποίο μεταδίδεται σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Επίσης, το ειδικό οπτικό

σύμβολο αναγράφεται υποχρεωτικά δίπλα στον τίτλο των τηλεοπτικών προγραμμάτων σε κάθε δημοσίευση ή καταχώριση των προγραμμάτων αυτών στα έντυπα και στους ηλεκτρονικούς οδηγούς προγραμμάτων (EPG) και μεταδίδεται σε όλη τη διάρκεια των μηνυμάτων για την ανακοίνωση του προγράμματος (τρέιλερ)». Κατά την παρ. 4 αυτού: «Η υπ' αριθμ. 106/12.6.2019 απόφαση του Υφυπουργού Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης «Κατάταξη και σήμανση των τηλεοπτικών προγραμμάτων» (Β' 2300) εξακολουθεί να ισχύει, εφαρμοζομένου του άρθρου 7 αυτής και για τις μη γραμμικές οπτικοακουστικές υπηρεσίες». Κατά το άρθρο 9 παρ. 6 του ως άνω νόμου: «Δεν επιτρέπεται η δραματοποίηση και η δραματοποιημένη παρουσίαση πληροφοριών, ειδήσεων, απόψεων ή δηλώσεων κατά τη μετάδοση όλων των προγραμμάτων».

8. Κατά το άρθρο 13 παρ. 2 του Π.Δ. 77/2003: «Τα εγκλήματα, συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος, η βία και άλλες βάνανυες και απάνθρωπες πράξεις ή συμπεριφορές, δεν πρέπει να αναδεικνύονται ή να εξυμνούνται». Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 2 του ως άνω Προεδρικού Διατάγματος: «Απαγορεύεται η δραματοποιημένη αναπαράσταση των γεγονότων κατά τη μετάδοση των δελτίων ειδήσεων ή άλλων ενημερωτικών εκπομπών». Το άρθρο 11 παρ. 1 του Π.Δ. 77/2003 ορίζει: «Η αρχή ότι ο κατηγορούμενος τεκμαίρεται αθώος μέχρι την αμετάκλητη καταδίκη του γίνεται σεβαστή και συνεπώς δεν προεξοφλείται το αποτέλεσμα της δίκης ούτε οι κατηγορούμενοι αναφέρονται, άμεσα ή έμμεσα, ως ένοχοι. Ο φερόμενος ως δράστης δεν πρέπει να αναφέρεται με απαξιωτικούς για το πρόσωπό του χαρακτηρισμούς, ούτε γίνεται αναφορά σε αυτόν με μοναδικό προσδιορισμό την εθνική του καταγωγή ή το θρήσκευμά του».

9. Η Υπουργική Απόφαση 106/12.6.2019 για την κατάταξη και σήμανση των τηλεοπτικών προγραμμάτων ορίζει στο άρθρο 1 εδ. α': «Όλα τα τηλεοπτικά προγράμματα εκτός των διαφημιστικών μηνυμάτων(τηλεοπτικών διαφημίσεων) και των μηνυμάτων τηλεπώλησης, όπως αυτά ορίζονται στις περ. θ' και ιβ' του άρθρου 2 του π.δ. 109/2010 αντίστοιχα, κατατάσσονται σε πέντε (5) κατηγορίες, ανάλογα με το βαθμό δυσμενούς επίδρασης που μπορεί να έχει το περιεχόμενο τους στην προσωπικότητα και στην εν γένει σωματική, ηθική, πνευματική και ψυχική ανάπτυξη των ανηλίκων (προσώπων ηλικίας έως 18 ετών)». Κατά το άρθρο 2 παρ. 1 εδ. β' της ως άνω Υπουργικής Απόφασης: «Βασικό κριτήριο για την επιλογή της προσήκουσας

σήμανσης αποτελεί η ύπαρξη αντιστοιχίας μεταξύ περιεχομένου προγράμματος και ώρας μετάδοσης του σε συνδυασμό με την πιθανή παρακολούθηση αυτού από ανηλίκους».

10. Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 της Υ.Α. 106/12.6.2019: «Σε κάθε κατηγορία κατάταξης των τηλεοπτικών προγραμμάτων αντιστοιχεί το καθοριζόμενο με την παρούσα απόφαση οπτικό σύμβολο που συναρτάται με την ηλικία των τηλεθεατών. Το κάθε σύμβολο μεταδίδεται σε εμφανές σημείο της οθόνης, σε μέγεθος, ένταση και διάρκεια που καθιστά δυνατό τον εντοπισμό του από το μέσο τηλεθεατή». Η παρ. 2 του άρθρου 4 ορίζει: «Για την πληρέστερη προστασία των ανηλίκων τηλεθεατών προβλέπεται και ειδική λεκτική σήμανση προσδιορισμού του περιεχομένου των προγραμμάτων ανάλογα με τη βλάβη που αυτό μπορεί να προκαλέσει στους ανηλίκους (π.χ. σκηνές βίας, σεξουαλικές σκηνές, χρήσης ουσιών και σκηνές απρεπούς εκφοράς λόγου). Η λεκτική σήμανση εμφανίζεται κάτω από το οπτικό σύμβολο κατάταξης των τηλεοπτικών προγραμμάτων».

Ακολουθούν πίνακες που επεξηγούν τα οπτικά σύμβολα και την ειδική λεκτική σήμανση περιεχομένου των προγραμμάτων:

Πίνακας I: όλες οι κατηγορίες κατάταξης των τηλεοπτικών προγραμμάτων έχουν χρώμα τετραγώνου πλαισίου μαύρο, κύκλου λευκό και χρώμα χαρακτήρων ή αριθμών μαύρο: 1^η κατηγορία(K), 2^η κατηγορία(8), 3^η κατηγορία(12), 4^η κατηγορία(16), 5^η κατηγορία(18).

Πίνακας II: Ούτω, η επεξήγηση του συμβόλου 8: κατάλληλο για άνω των 8 ετών.

Πίνακας III: διάρκεια του οπτικού συμβόλου σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

Πίνακας V: Η επιτρεπόμενη ώρα μετάδοσης:

2^η) για τους ανήλικους άνω των 8 ετών είναι στην ευχέρεια του παρόχου υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων, αρκεί να μη μεταδίδεται σε ζώνη παιδικού προγράμματος καθώς και τριάντα (30')λεπτά πριν και μετά τη ζώνη αυτή.

11. Η Υπόδειξη 1/14.10.2014 του Ε.Σ.Ρ. στο σημ. Γ' παρ. 1 επισημαίνει ότι τα προγράμματα (μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και τα μουσικά video clips) που μεταδίδονται ώρα που παρακολουθούν ανήλικοι δεν πρέπει να περιέχουν ιδίως, πορνογραφικές σκηνές ή σκηνές υπερβολικής, άσκοπης, φυσικής ή λεκτικής βίας, οι οποίες μπορεί να τους οδηγήσουν στην τέλεση των συγκεκριμένων πράξεων και στην εξοικειώσή τους με τις ενέργειες αυτές. Επιπλέον, όμως, το περιεχόμενο των προγραμμάτων, ο τρόπος και τα μέσα που αυτά προβάλλονται στο κοινό, καθώς και η

στάση και η εκφορά λόγου των προσώπων που τα παρουσιάζουν δεν πρέπει να προκαλούν βλάβη στην ηθική, σωματική και πνευματική ανάπτυξη των ανηλίκων. Στην παρ. 2 του σημείου Γ της αυτής Υπόδειξης αναφέρεται ότι πρέπει να αποφεύγεται η μετάδοση σκηνών ή περιεχομένου προγράμματος που προκαλεί στους ανηλίκους ανασφάλεια ή φόβο, ή τους παροτρύνει άμεσα ή έμμεσα σε επιθετική συμπεριφορά και ειδικότερα σε χρήση ή άσκηση βίας ή προσβάλλει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, ή προτρέπει στην υιοθέτηση προτύπων συμπεριφοράς που δεν συνάδουν με τους ηθικούς και νομικούς κανόνες της σύγχρονης κοινωνίας ή παροτρύνει σε εθισμούς και δραστηριότητες που είναι επιβλαβείς για τους ίδιους ή τους εξοικειώνει με βίαιες συμπεριφορές και τους καθιστά απαθείς απέναντι σε ενδεχόμενες επιθετικές ή βίαιες πράξεις της καθημερινότητας. Στο σημ. Α' παρ. 1 της αυτής Υπόδειξης του Ε.Σ.Ρ. αναφέρεται ότι η σήμανση των προγραμμάτων πρέπει να συναρτάται άμεσα με το περιεχόμενο τους ώστε τα προγράμματα που μεταδίδονται σε ώρες που παρακολουθούν τηλεόραση ανήλικοι να μην ασκούν δυσμενή επίδραση στην πνευματική, ηθική ή σωματική τους ανάπτυξη.

12. Τέλος, κατά τα στοιχεία β' και ε' της παραγ. 1 του άρθρου 4 του Ν. 2863/2000, το Ε.Σ.Ρ. ελέγχει την τήρηση των όρων που προβλέπονται στην εκάστοτε ισχύουσα ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία και επιβάλλει, σε περίπτωση παραβάσεων, τις από το άρθρο 4 του Ν. 2328/1995 προβλεπόμενες κυρώσεις.

Από το συνδυασμό των ως άνω διατάξεων συνάγονται τα ακόλουθα:

α) Η προστασία της παιδικής ηλικίας έχει αναχθεί σε αντικείμενο ιδιαίτερης μέριμνας του συντακτικού νομοθέτη, ο οποίος, με το άρθρο 21 παρ. 1, την έθεσε «υπό την προστασία του κράτους» το οποίο, σύμφωνα με τις ίδιες διατάξεις, υποχρεούται να λαμβάνει «ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας» (άρθρο 21 παρ. 3). Οι ανήλικοι τηλεθεατές, λόγω της μη αναπτυγμένης κρίσης τους, της συναισθηματικής ανωριμότητας τους και του ιδιαίτερα ευαίσθητου ψυχικού τους κόσμου, επηρεάζονται βαθιά, κατά κοινή πείρα, από τα μηνύματα και τις εικόνες που προβάλλονται από την τηλεόραση. Η επιρροή αυτή μπορεί μακροπρόθεσμα να μεταβάλει τους κανόνες και τις αξίες μιας κοινωνίας καθώς μεταβάλλεται ο τρόπος με τον οποίο γίνεται αντιληπτός ο κοινωνικός περίγυρος. Η τηλεόραση συνδημιουργεί τις καθημερινές συνθήκες της γνωστικής, συναισθηματικής και κοινωνικής ανάπτυξης των ανηλίκων, καθώς αυτή προϋπάρχει στο περιβάλλον στο οποίο οι

ανήλικοι αναπτύσσονται με αποτέλεσμα να συνδέονται μαζί της από νωρίς (ενδεικτικά αποφάσεις ΣτΕ που αφορούν προστασία ανηλίκων 147/2017, 3793/2015, 1668/2015, 1177/2015, 1259/2015, 1655/2015, 1674/2016, 66/2016, 146/2017, 332/2017, 720/2018, 388/2020). Οι διατάξεις που αφορούν στην προστασία της παιδικής ηλικίας είναι αναγκαστικού δικαίου (ΣτΕ 2572/2015), ο δε κίνδυνος προκλήσεως βλάβης στους ανηλίκους είναι δυνατόν να προκύπτει από το όλο περιεχόμενο μιας εκπομπής (ΣτΕ 495/2015, 3208/2014, 4407/2013). Κατά την ΣτΕ 124/2020 δεν χρήζει εξειδίκευσης η βλάβη της ηθικής ανάπτυξης των ανηλίκων, ενώ κατά την ΣτΕ 509/2018 που αφορά πρωινή ραδιοφωνική εκπομπή, γίνεται μνεία σε εν δυνάμει ανήλικους ακροατές που αποτελούν ομάδα επιρρεπή στο μιμητισμό.

β) Σχετικά με το βίαιο περιεχόμενο των τηλεοπτικών μεταδόσεων διατυπώθηκαν από ειδικούς τα εξής: *«Η παιδική ηλικία θεωρήθηκε η περίοδος της αθωότητας και της απομόνωσης... Η τηλεόραση καταρρίπτει το μοντέλο της αθωότητας, καθώς απορρυθμίζει το προϋπάρχον σύστημα ελεγχόμενης πληροφορίας. Η τηλεόραση ...παρουσιάζει τις ίδιες πληροφορίες στα παιδιά και τους ενήλικες, δηλαδή σε όλες τις ηλικίες. Τα παιδιά μπορεί να μην καταλαβαίνουν οτιδήποτε βλέπουν στην τηλεόραση, αλλά στα μάτια τους απεικονίζονται πολλές πλευρές της ενήλικης ζωής που παλαιότερα(με τα βιβλία) δεν ήταν σε θέση να γνωρίζουν... Ακόμα και τα λεγόμενα αθώα προγράμματα αποκαλύπτουν σημαντικά μυστικά στα παιδιά...Στην ουσία η τηλεόραση προσφέρει στα παιδιά τον κόσμο πριν προλάβουν να το κάνουν οι γονείς τους...»*.¹ *«Παιδιά ηλικίας πέντε ετών δεν έχουν τα γνωστικά εφόδια ώστε να αντιληφθούν ότι αυτά που συμβαίνουν στη μικρή οθόνη μπροστά στα έκθαμπα μάτια τους δεν είναι αληθινά, είναι ψεύτικα...Πολύ πιο σημαντική από την ποσοτική αποτίμηση είναι η ποιοτική αποτίμηση της τηλεοπτικής βίας...Στα τρία από τα τέσσερα προγράμματα που αναλύθηκαν, ο κακός κάνει ό,τι κάνει χωρίς το ελάχιστο ίχνος τύφης ή μετάνοιας Η βία γίνεται αποδεκτή στον παιδικό ψυχισμό σαν κάτι το φυσικό, το ενδεχόμενο, θα έλεγα “φυσικοποιείται” κι αυτό είναι ίσως το πιο τρομακτικό, η αίσθηση ότι η βία είναι ενταγμένη στην καθημερινότητα μας, αποκτά οικείο πρόσωπο, δεν τρομάζει, δεν διαταράσσει, ιδού η ύπουλη λειτουργία της μικρής οθόνης...»*².

¹ Στέλιος Παπαθανασόπουλος: (Καθηγητής Επικοινωνίας και ΜΜΕ Πανεπιστημίου Αθηνών): «Το τέλος της παιδικής αθωότητας», ημερίδα της Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας με θέμα «Παιδιά και ΜΜΕ: Οι ανήλικοι στον κόσμο της επικοινωνίας», Αθήνα 2008, σελ. 17 επόμενα.

² Φωτεινή Τσαλίκου(Καθηγήτρια Ψυχολογίας στο Πάντειο) : «Η τηλεόραση και η βία στο παιδί» ημερίδα της Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας με θέμα «Παιδιά και ΜΜΕ: Οι ανήλικοι στον κόσμο της επικοινωνίας», Αθήνα 2008, σελ. 30 επόμενα.

«Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.) και ιδιαίτερα τα δελτία ειδήσεων προβάλλουν εκτενώς τα διάφορα είδη των βίαιων εγκλημάτων, που λαμβάνουν χώρα στον πλανήτη και μάλιστα αφιερώνουν αρκετό χρόνο στην προβολή τους προκειμένου να αυξήσουν το ποσοστό τηλεθέασης (Felson, 1996). Η δυνατότητα προβολής της βίας για την ψυχαγωγία του ανθρώπου διευκολύνεται ιδιαίτερα από την πρόοδο της τεχνολογίας (π.χ. βίντεο, διάφορα ηλεκτρονικά παιχνίδια).... Στις Η.Π.Α. διαπιστώθηκε με έρευνα, ότι μετά την εισαγωγή της τηλεόρασης στο σπίτι, αυξήθηκαν δραματικά τα ποσοστά βίας και εγκληματικότητας (Centerwall, 1989). Επειδή το παιδί, σύμφωνα με τη θεωρία της κοινωνικής μάθησης, έχει την τάση να μιμείται, θεωρείται από τους μελετητές, ότι το παιδί μιμείται την άσκηση βίας που βλέπει στην τηλεόραση. Άρχισε, λοιπόν, να γίνεται αντικείμενο έρευνας, αν η προβολή τηλεοπτικής βίας επηρεάζει το φαινόμενο της βίας στην καθημερινή ζωή.... Η σχέση μεταξύ της προβολής βίας από τα Μ.Μ.Ε. και της επιθετικής συμπεριφοράς του ανθρώπου έχει ερευνηθεί στο παρελθόν και η έρευνα έχει καταλήξει στα εξής: Οι μελέτες που έγιναν στα πειράματα εργαστηρίου (Laboratory Experiments) δείχνουν, ότι τα άτομα που παρακολουθούν για παράδειγμα τηλεοπτικές ταινίες που προβάλλουν βία, έχουν την τάση να συμπεριφέρονται πιο επιθετικά από ό,τι άτομα σε ελεγχόμενες ομάδες. Μάλιστα, οι τηλεοπτικές επιδράσεις είναι ουσιαστικές και προκαλούν αντίστοιχη συμπεριφορά με αυτήν που προβάλλεται (Andison, 1977). Έχουν αναφερθεί διάφοροι λόγοι, που ενισχύουν την άποψη, ότι οι τηλεθεατές μπορεί να μάθουν την επιθετική συμπεριφορά από την τηλεόραση, και συγκεκριμένα: ι) οι τηλεοπτικές εικόνες βίας μπορεί να προβάλλουν νέες συμπεριφορές στους θεατές, που διαφορετικά πιθανώς να μην είχαν σκεφτεί, ιι) οι αντιπροσωπευτικές ενισχύσεις και η νομιμοποίηση των βίαιων πράξεων μπορεί να αυξήσουν την τάση προς το πρότυπο τηλεοπτικής βίας, ιιι) οι θεατές αποστασιοποιούνται από τη βία ύστερα από μια αποχή απ' αυτήν στην τηλεόραση και ιν) τέλος, οι άνθρωποι μπορεί να λάβουν μια λανθασμένη αντίληψη της πραγματικότητας από την παρακολούθηση της βίας στην τηλεόραση και να αναπτύξουν ανύπαρκτους φόβους (Felson 1996)»³.

Ενδεικτικές αποφάσεις ΣτΕ σχετικά με σκηνές βίας: ΣτΕ 2194/2019, ΣτΕ 910/2018, ΣτΕ 2332/2018, ΣτΕ 146/2017, ΣτΕ 2013/2017, ΣτΕ 2550/2017, ΣτΕ 2551/2017, ΣτΕ 1096/2016, ΣτΕ 1097/2016.

³ Σουζάνα Μαρία Νικολάου (Λέκτορας στην έδρα Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Τμήμα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων): «Η Βία, η Επιθετική Συμπεριφορά και η Τηλεοπτική επίδραση», στο «Εκπαίδευση και Επιστήμη» 1, 74-87, 2004, ISSN: 1790-0328

Στη χαρακτηριστική απόφαση ΣτΕ 3279/2006 (υπόθεση οδού Νιόβης-θανάτωση ομήρου από Ρουμάνο κακοποιό που μεταδόθηκε ζωντανά από τηλεοπτικό σταθμό-), το ΣτΕ δέχθηκε ότι σε ώρες υψηλής τηλεθέασης μεταδόθηκαν ζωντανές σκηνές ακραίας βίας που ήταν ικανές να βλάψουν σοβαρά την ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων, ενώ η μετάδοση αυτών των φυσικών σκηνών στο ειδησεογραφικό πρόγραμμα υπερέβαινε προδήλως το μέτρο που επιβάλλει η ανάγκη πληροφόρησης του κοινού. Στην απόφαση ΣτΕ 1370/2013 (σε μεσημβρινό δελτίο ειδήσεων τηλεοπτικού σταθμού προβλήθηκε επίθεση αυτοκτονίας γυναίκας), το ΣτΕ δέχθηκε ότι η κρίση του ΕΣΡ περί βλάβης που θα μπορούσε να προκληθεί στην ηθική και πνευματική ανάπτυξη των ανηλίκων στηρίζεται επαρκώς στο περιεχόμενο και την ένταση των μεταδιδόμενων σκηνών και ως εκ τούτου είναι επαρκώς και νομίμως αιτιολογημένη.

γ) Η σήμανση των τηλεοπτικών προγραμμάτων, η οποία επιλέγεται από εσωτερική επιτροπή των παρόχων οπτικοακουστικών μέσων, οφείλει να βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με το περιεχόμενο τους και την ώρα μετάδοσης τους ώστε να μειωθεί κατά το δυνατόν η δυσμενής επίδραση τους στην ηθική, πνευματική και ψυχική ανάπτυξη των ανηλίκων τηλεθεατών. Η επιλογή της προσήκουσας σήμανσης από τους παρόχους είναι αναγκαία για την ενημέρωση των γονέων για το βλαπτικό ή μη περιεχόμενο των μεταδιδόμενων προγραμμάτων και την άσκηση του γονικού ελέγχου ως μέρους της ευθύνης που εκείνοι φέρουν για την καταλληλότητα των παρακολουθούμενων από τους ανήλικους προγραμμάτων (ΣτΕ 1815/2014). Η μη ορθή σήμανση μίας εκπομπής εμποδίζει τους γονείς να αποκλείσουν την παρακολούθησή της από τα ανήλικα παιδιά τους (πρβλ. ΣτΕ 1399/2019 και 3345/2014). Ως εκ τούτου, έχει κριθεί από το ΣτΕ ότι η προβολή εκπομπής σε ώρα κατά την οποία οι ανήλικοι συνήθως παρακολουθούν τηλεόραση με αναντίστοιχη σε σχέση με το περιεχόμενό της σήμανση δεν εξασφαλίζει επαρκώς την προστασία τους (ΣτΕ 711/2015). Κατά την ΣτΕ 4238/2015 υπάρχει απόλυτη υποχρέωση σήμανσης των προγραμμάτων καθώς αυτή απαιτείται σε κάθε περίπτωση για την άσκηση του γονικού ελέγχου. Το ΕΣΡ είναι αρμόδιο για τον έλεγχο της προσήκουσας σήμανσης των τηλεοπτικών εκπομπών, εν όψει του περιεχομένου τους, σε αρνητική δε περίπτωση επιβάλλει στους τηλεοπτικούς σταθμούς τις προβλεπόμενες από το νόμο διοικητικές κυρώσεις (πρβλ. ΣτΕ 4000/2013).

δ) Σχετικά με τη δραματοποίηση γεγονότος και την υπέρβαση του αναγκαίου μέτρου στη ενημέρωση, λαμβάνεται υπόψη η απόφαση ΣτΕ 2984/2013 που αφορά σε επανειλημμένη προβολή σκηνών αναπαράστασης σεξουαλικών συνευρέσεων σε δελτίο ειδήσεων. Κατά το σκεπτικό της απόφασης οι σκηνές ήταν ικανές να επηρεάσουν δυσμενώς την προσωπικότητα των ανηλίκων τηλεθεατών καθώς ο επαναλαμβανόμενος τρόπος προβολής αυτών υπερέβαινε το αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη του σκοπού της ενημέρωσης του κοινού. Η απόφαση ΣτΕ 2101/2013 δέχθηκε ότι η κρίση του ΕΣΡ για δραματοποιημένη αναπαράσταση γεγονότων στη διάρκεια ενημερωτικής εκπομπής ήταν νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη. Σχετικές με δραματοποίηση γεγονότος είναι και οι αποφάσεις ΣτΕ 3821/2014, 477/2013, 2848/2013, 2902/2014 στις οποίες σημειώνεται ότι οι ειδήσεις πρέπει να μεταδίδονται με τρόπο απλό και λιτό αποβλέποντας στην απολύτως αναγκαία πληροφόρηση του κοινού. Στην απόφαση ΣτΕ 1245/2015 (Δελτία ειδήσεων-Star) μνημονεύονται οι τεχνικές δραματοποίησης γεγονότος που αποβλέπουν στη συγκινησιακή φόρτιση του τηλεοπτικού κοινού, ενώ, στην απόφαση ΣτΕ 1173/2015 (εκπομπή «Μπορώ»- Star), ως τεχνικές δραματοποίησης αναφέρονται οι εντυπωσιακοί τίτλοι, η έντονη μουσική και η επανάληψη σκηνών. Σχετικές είναι και οι αποφάσεις ΣτΕ 1247/2015 και 610/2018.

II. Πραγματικό μέρος

Από τα έγγραφα του φακέλου, την παρακολούθηση της επίμαχης ροής προγράμματος και τους ισχυρισμούς της εγκαλούμενης (προβληθέντες προφορικός και εγγράφως), προκύπτουν τα εξής:

α) Στη διάρκεια της ενημερωτικής εκπομπής «Live News» διάρκειας δύομισι ωρών που μεταδόθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό Mega την 1.12.2021 ώρα 16.20' με σήμανση 2^{ης} κατηγορίας (κατάλληλο για άνω των 8 ετών) και παρουσιαστή τον Νίκο Ευαγγελάτο, παρουσιάστηκαν ειδήσεις και πληροφορίες για γεγονότα της επικαιρότητας.

Κατά την έναρξη της εκπομπής (16.21') ο παρουσιαστής αναφέρεται σε είδηση από την Τουρκία σύμφωνα με την οποία ένας πατέρας χτυπά βίαια το τριών μηνών βρέφος του. Ενημερώνει ότι ο συγκεκριμένος πατέρας συνελήφθη και το βρέφος νοσηλεύεται στο νοσοκομείο. Προβάλλονται σκηνές του βίντεο με θόλωση, αλλά οι

βίαιες κινήσεις του άνδρα προς το βρέφος διακρίνονται και ακούγονται ήχοι κτυπήματος και ήχος κλάματος του βρέφους.

Στις 18.24' η είδηση μεταδίδεται πιο αναλυτικά από τον παρουσιαστή και μία συνεργάτιδα (διάρκεια 1'). Το βίντεο με το ανωτέρω περιεχόμενο επαναλαμβάνεται.

Ο παρουσιαστής και η συνεργάτις εκφράζουν τον αποτροπιασμό τους για το γεγονός.

β) Στη διάρκεια της ενημερωτικής εκπομπής «Live News» διάρκειας δύομισι ωρών που μεταδόθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό Mega στις 9.12.2021 ώρα 16.20' με σήμανση 2^{ης} κατηγορίας (κατάλληλο για άνω των 8 ετών) και παρουσιαστή τον Νίκο Ευαγγελάτο, παρουσιάστηκαν ειδήσεις και πληροφορίες για γεγονότα της επικαιρότητας.

β1) Κατά την έναρξη της εκπομπής (16.21') ο παρουσιαστής αναφέρεται σε είδηση από το Σικάγο των Ηνωμένων Πολιτειών σύμφωνα με την οποία ένας νέος άνδρας βγαίνει από το αυτοκίνητο του και πυροβολεί έναν ηλικιωμένο άνδρα χωρίς κανένα λόγο. Προβάλλονται σκηνές του βίντεο χωρίς θόλωση, οι φιγούρες του δράστη και του θύματος είναι μακρινές, γίνονται όμως αντιληπτά τα διαδραματιζόμενα από το κοινό (τηλεθεατές).

β2) Στις 17.16' ο παρουσιαστής αναφέρεται σε δολοφονία 66χρονου άνδρα στη Γλυφάδα από τον 50χρονο γιο της συντρόφου του. Ο παρουσιαστής με συνεργάτες του, διευκρινίζοντας τα διαδραματιζόμενα στο σχετικό βίντεο που προβάλλεται, μεταδίδουν αναλυτικές πληροφορίες για το έγκλημα περιγράφοντας τα κτυπήματα που δέχθηκε το θύμα, τους πιθανούς λόγους που οδήγησαν στο έγκλημα, μαρτυρίες γειτόνων. Στα ρεπορτάζ γίνεται αναφορά στην κατακρεούργηση του θύματος με στρατιωτικού τύπου μαχαίρι, σε τρομακτικά τραύματα στην κοιλιακή χώρα, στο λαιμό και στο θώρακα, στην ενέδρα που έστησε ο δράστης ο οποίος παρέμεινε πολύ ψύχραιμος μετά την πράξη του, στη λίμνη αίματος που σχηματίστηκε στο αιματοβαμμένο πεζοδρόμιο, σε σπασμένα τζάμια λόγω της πτώσης του θύματος, στις απεγνωσμένες φωνές του θύματος που καλούσε σε βοήθεια.

Στη διάρκεια μετάδοσης του ως άνω θέματος (ήτοι για 7' περίπου) προβάλλονται σκηνές από βίντεο στο οποίο έχει τεθεί θόλωση από την εκπομπή. Φαίνονται καθαρά δύο φιγούρες ανθρώπων όπου ο ένας επιτίθεται στον άλλον, ο ένας πέφτει στο έδαφος, διακρίνονται λάμπες (ίσως από τη λάμπα του μαχαιριού ή τα σπασμένα τζάμια), ο επιτιθέμενος φαίνεται να σταματά την επίθεση για λίγο και να συνεχίζει αμέσως μετά τη βίαιη πράξη του. Το συγκεκριμένο βίντεο επαναλαμβάνεται 8-9

φορές στη διάρκεια του θέματος. Στη διάρκεια μετάδοσης του θέματος ο φερόμενος ως δράστης αποκαλείται «δράστης».

γ) Στη διάρκεια της ενημερωτικής εκπομπής «Live News» διάρκειας δύομισι ωρών που μεταδόθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό Mega στις 16.12.2021 ώρα 16.20' με σήμανση 2^{ης} κατηγορίας (κατάλληλο για άνω των 8 ετών) και παρουσιαστή τον Νίκο Ευαγγελάτο, παρουσιάστηκαν ειδήσεις και πληροφορίες για γεγονότα της επικαιρότητας.

γ1) Κατά την έναρξη της εκπομπής (16.21') ο παρουσιαστής αναφέρεται σε είδηση από τις Ηνωμένες Πολιτείες σύμφωνα με την οποία ένας πρώην παίκτης του NFL (National Football League) ασκεί βία κατά της συζύγου του μπροστά στο παιδί τους. Σε βίντεο που προβάλλεται χωρίς θόλωση φαίνεται ένας μεγάλος άνδρας να ασκεί βία κατά μίας γυναίκας (την αρπάζει και την πετά, την κλωτσάει και την χτυπά). Ο ήχος των κτυπημάτων ακούγεται καθαρά. Το βίντεο επαναλαμβάνεται.

γ2) Στις 16.22' ο παρουσιαστής αναφέρεται σε είδηση ξυλοδαρμού μιας νέας γυναίκας ασιατικής καταγωγής στο μετρό της Νέας Υόρκης από κακοποιό. Προβάλλεται βίντεο χωρίς θόλωση όπου φαίνεται ένας άνδρας να ασκεί βία σε κοπέλα η οποία πέφτει στο έδαφος.

γ3) Στις 17.29' ο παρουσιαστής με συνεργάτη της εκπομπής αναφέρονται σε είδηση σύμφωνα με την οποία στην περιοχή των Λιοσίων μία ομάδα Ρομά πυροβολεί διαρκώς έξω από ένα σπίτι. Σύμφωνα με το ρεπορτάζ, πρόκειται για ξεκαθάρισμα λογαριασμών συμμοριών Ρομά. Προβάλλεται βίντεο στο οποίο φαίνονται πολλά άτομα με υψωμένα χέρια να κρατούν όπλα και να πυροβολούν συνεχώς, διακρίνονται οι λάμπες από τις εκπυροκροτήσεις, ενώ προβάλλονται κοντινά πλάνα πυροβόλων όπλων (διάρκεια 2').

γ4) Στις 17.41' ο παρουσιαστής με συνεργάτιδα της εκπομπής αναφέρονται σε είδηση σύμφωνα με την οποία κάποιος (άγνωστος) άνθρωπος στη Φθιώτιδα προσπάθησε να θανατώσει μια σκυλίτσα με τα 6 νεογνά της δένοντας την με τσουβάλι και πετώντας την σε ποτάμι μαζί με τα νεογνά. Σε βίντεο που προβάλλεται φαίνονται κάποιοι άνθρωποι που προσπαθούν να σώσουν τα ζώα (κατάφεραν να σώσουν μόνο τη σκυλίτσα). Το βίντεο δεν έχει βίαιο περιεχόμενο.

γ5) Στις 17.42' ο παρουσιαστής αναφέρεται σε είδηση σύμφωνα με την οποία ένας 59χρονος άνδρας στα Γρεβενά βίασε και σκότωσε την 80χρονη μητέρα του. Σε ρεπορτάζ μεταδίδονται αναλυτικές πληροφορίες για τον τρόπο διάπραξης των

εγκλημάτων: «... Αυτός ο άνδρας 59 ετών που ομολόγησε ότι δολοφόνησε τη μητέρα του επειδή έκαψε το φαγητό, φαίνεται πως την ώρα που τη στραγγάλιζε με τα χέρια του ταυτόχρονα τη βίαζε. Ο ίδιος άνδρας το 1993 είχε μαχαιρώσει επανειλημμένα με σιλέτο και πολτοποιήσει το κεφάλι της γιαγιάς του, έγκλημα για το οποίο καταδικάστηκε και φυλακίστηκε... Αφού τη σκότωσε[τη μητέρα του], καθάρισε, έπλυνε και έντυσε τη νεκρή μητέρα του και πήγε σε γραφείο κηδειών..., η βιασύνη του έβαλε σε υποψίες τους παρευρισκόμενους..., τελικά ομολόγησε το ασύλληπτο έγκλημα...». Στη διάρκεια της είδησης προβάλλονται εικόνες από την προσαγωγή του κατηγορούμενου στη δικαιοσύνη και αναγράφονται στην οθόνη δηλώσεις του υπεύθυνου στο γραφείο κηδειών καθώς και το πόρισμα της ιατροδικαστικής εξέτασης. Η είδηση διαρκεί 4' περίπου. Στη διάρκεια μετάδοσης του θέματος ο φερόμενος ως δράστης αποκαλείται «δράστης».

δ) Στη διάρκεια του μεσημβρινού δελτίου ειδήσεων (Mega γεγονότα) που μεταδόθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό Mega στις 4.1.2022 με ώρα έναρξης 12.45' και παρουσιάστρια την Δώρα Αναγνωστοπούλου, μεταδόθηκαν ειδήσεις της τρέχουσας επικαιρότητας.

Στις 13.07', η παρουσιάστρια αναφέρεται σε είδηση σύμφωνα με την οποία ένας 33χρονος άνδρας από την Αίγυπτο άσκησε βία κατά της 31χρονης συντρόφου του την οποία είχε απαγάγει και οδηγήσει σε διαμέρισμα στον Άγιο Παντελεήμονα Αττικής. Η γυναίκα, παρά τα σοβαρά τραύματα της, διασώθηκε και ο άνδρας συνελήφθη. Προβάλλεται βίντεο με θόλωση, διακρίνονται όμως οι επιθετικές κινήσεις του άνδρα εναντίον της γυναίκας, ακούγονται οι κραυγές του θύματος. Η είδηση διαρκεί 2' περίπου.

ε) Στη διάρκεια της ενημερωτικής εκπομπής «Live News» διάρκειας δύομισι ωρών που μεταδόθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό Mega στις 4.1.2022 ώρα 16.20' με σήμανση 2^{ης} κατηγορίας (κατάλληλο για άνω των 8 ετών) και παρουσιαστή τον Νίκο Ευαγγελάτο, παρουσιάστηκαν ειδήσεις και πληροφορίες για γεγονότα της επικαιρότητας.

Στις 17.38' ο παρουσιαστής αναφέρεται στην είδηση σύμφωνα με την οποία ένας 33χρονος Αιγύπτιος χτύπησε μια γυναίκα από τη Βουλγαρία με την οποία είχε σχέση εδώ και 4 μήνες[πρόκειται για την ίδια είδηση που μεταδόθηκε από το μεσημβρινό δελτίο ειδήσεων της 4.1.2022]. Ο άνδρας κατέγραψε σε βίντεο την βίαιη πράξη του με σκοπό να στείλει το υλικό στον 7χρονο γιο του θύματος που ζει στη Βουλγαρία.

Προβάλλεται βίντεο με θόλωση, διακρίνονται όμως καθαρά οι επιθετικές πράξεις του άνδρα προς τη γυναίκα, οι κραυγές της γυναίκας και φράσεις του άνδρα που λέει «είμαι άντρας, το κατάλαβες; ...κοίτα εδώ, από πάνω έρχεται..., εδώ κάτσε». Το βίντεο με το βίαιο περιεχόμενο επαναλαμβάνεται 6 φορές. Ο παρουσιαστής ασκεί έντονη κριτική στον κακώς εννοούμενο ανδρισμό. Η είδηση διαρκεί 5' περίπου. Στη διάρκεια μετάδοσης του θέματος ο φερόμενος ως δράστης αποκαλείται «δράστης».

στ) Στη διάρκεια της ενημερωτικής εκπομπής «Live News» διάρκειας δύομισι ωρών που μεταδόθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό Mega στις 5.1.2022 ώρα 16.11' με σήμανση 2^{ης} κατηγορίας (κατάλληλο για άνω των 8 ετών) και παρουσιαστή τον Νίκο Ευαγγελάτο, παρουσιάστηκαν ειδήσεις και πληροφορίες για γεγονότα της επικαιρότητας.

Στις 17.38' ο παρουσιαστής επανέρχεται στο θέμα της προηγούμενης ημέρας που αφορά τον ξυλοδαρμό της γυναίκας από τη Βουλγαρία από τον Αιγύπτιο σύντροφο της. Ο άνδρας έχει συλληφθεί και οδηγηθεί στον ανακριτή μετά από διαπραγματεύσεις με την αστυνομία καθώς απειλούσε να ανατινάξει την πολυκατοικία (βρισκόταν δίπλα σε φιάλη υγραερίου με αναπτήρα στα χέρια). Προβάλλεται το βίαιο βίντεο του ξυλοδαρμού της γυναίκας από τον ως άνω συλληφθέντα 4 φορές (με τον τρόπο που περιγράφηκε ανωτέρω). Στη διάρκεια ρεπορτάζ συνεργάτιδας της εκπομπής για το θέμα, προβάλλονται ως φόντο στην οθόνη διάφορα βίντεο μεταξύ των οποίων και το συγκεκριμένο βίαιο βίντεο. Στην οθόνη αναγράφονται απαντήσεις του συλληφθέντος άνδρα προς την αστυνομία. Σε μία εξ αυτών, αναφερόμενος στο θύμα, λέει «Καλά είναι ακόμη, όταν με δείτε να κρατάω το κομμένο κεφάλι της στο χέρι, θα καταλάβετε ότι είμαι άνδρας». Ο παρουσιαστής ασκεί κριτική στα λεγόμενα του συλληφθέντος εκφράζοντας την απaréσκεια του. Η είδηση διαρκεί 5' περίπου.

ζ) Στη διάρκεια της ενημερωτικής εκπομπής «Live News» διάρκειας δύομισι ωρών που μεταδόθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό Mega στις 7.2.2022 ώρα 16.11' με σήμανση 2^{ης} κατηγορίας (κατάλληλο για άνω των 8 ετών) και παρουσιαστή τον Νίκο Ευαγγελάτο, παρουσιάστηκαν ειδήσεις και πληροφορίες για γεγονότα της επικαιρότητας.

ζ1) Στις 16.25' ο παρουσιαστής αναφέρεται στην είδηση της δολοφονίας του 19χρονου φοιτητή Α1 από οπαδούς του ΠΑΟΚ στη Θεσσαλονίκη. Μεταδίδονται πληροφορίες για 9 συλληφθέντα άτομα μεταξύ των οποίων αναζητούνται ποιοι εξ

αυτών κατάφεραν τα θανατηφόρα χτυπήματα στο θύμα: η αστυνομία επικεντρώνεται σε ένα 23χρονο Αλβανό και σε έναν 21χρονο Έλληνα. Οι συλληφθέντες υποδεικνύουν τον 21χρονο Έλληνα ως αυτουργό. Προβάλλεται βίντεο στο οποίο διακρίνονται φιγούρες ανθρώπων που συμπλέκονται. Το βίντεο είναι μακρινό και σκοτεινό, επαναλαμβάνεται δε αρκετές φορές στη διάρκεια μετάδοσης της είδησης (16.53', 17.32', 18.06', 18.09', 18.12' κ.ά.). Προβάλλεται επίσης πλάνο μαχαιριού στο έδαφος το οποίο (πλάνο) επαναλαμβάνεται στη διάρκεια μετάδοσης της είδησης. Μεταδίδονται εικόνες από την προσαγωγή των υπόπτων στις αρχές και το συγκεντρωμένο πλήθος που εκφράζει την απarέσκεια του (με ηχητικά εφέ καλύπτονται τα λεγόμενα των συγκεντρωμένων). Στην οθόνη αναγράφεται «Οργή και κατάρες στους δολοφόνους».

Στις 16.30' στην οθόνη αναγράφεται και εκφωνείται μαρτυρία φίλου του Α1 που ήταν παρών στην επίθεση, μεταδίδονται πληροφορίες για τον τρόπο σύλληψης των υπόπτων και τις αναρτήσεις τους στο διαδίκτυο, για τα αυτοκίνητα τους και την εθνικότητα τους (6 Έλληνες, 4 Αλβανοί και ένας αγνώστων στοιχείων).

Στις 17.00' μεταδίδεται συνέντευξη με τους γονείς του θύματος (ο παρουσιαστής τους επαινεί για την αξιοπρεπή στάση τους), ενώ στις 17.30' μεταδίδονται δηλώσεις του δικηγόρου του 23χρονου κατηγορούμενου (Αλβανού).

Στις 18.05' ο παρουσιαστής συνομιλεί με τον δικηγόρο του 23χρονου κατηγορούμενου Β1 και στις 18.12' με τον δικηγόρο της οικογένειας του θύματος Γ1.

ζ2) Στις 18.22' ο παρουσιαστής αναφέρεται σε είδηση σύμφωνα με την οποία ένας 20χρονος άνδρας από ένα χωριό στο νοτιοδυτικό Ιράν φέρεται να έχει δολοφονήσει την 17χρονη σύζυγο του αποκεφαλίζοντας την και περιφέροντας το κεφάλι στους δρόμους του χωριού. Προβάλλεται βίντεο με θόλωση στο οποίο διακρίνεται άνδρας που περπατά κρατώντας στο χέρι του κάποιο αντικείμενο (προφανώς το κεφάλι της νεκρής συζύγου του). Ο παρουσιαστής εκφράζει τον αποτροπιασμό του για το γεγονός. Η είδηση διαρκεί 1'.

Περαιτέρω, από την παρακολούθηση και καταγραφή των πραγματικών περιστατικών προκύπτουν εν κατακλείδι τα ακόλουθα:

Στη διάρκεια της απογευματινής ενημερωτικής εκπομπής «Live News» των ημερομηνιών 1, 9 και 16.12.2021, 4 και 5.1.2022 καθώς και 7.2.2022 και του

μεσημβρινού δελτίου ειδήσεων της 4.1.2022 που προβλήθηκαν από τον τηλεοπτικό σταθμό Mega, μεταδόθηκαν ειδήσεις και πληροφορίες που αφορούσαν εγκληματικές πράξεις ιδιαίτερος βίαιες (μερικές εκ των οποίων ειδεχθείς) που διαπράχθηκαν είτε στην Ελλάδα είτε στο εξωτερικό με αναλυτικές λεκτικές περιγραφές και επανειλημμένα (ορισμένες φορές) προβολή μαγνητοσκοπημένου υλικού.

Ειδικότερα:

A) α. Στην εκπομπή «Live News» της 1.12.2021 περιγράφηκε λεκτικά με τρόπο αναλυτικό και προβλήθηκε οπτικά μέσω βίντεο με θόλωση ο βαρύς τραυματισμός βρέφους από βίαιη πράξη του πατέρα του κατά τρόπο ευδιάκριτο και πλήρως αντιληπτό από το κοινό. Η ως άνω παρουσίαση ήταν δυνατόν να προκαλέσει φόβο και ανασφάλεια σε ανήλικους τηλεθεατές (δεδομένου ότι η εκπομπή μεταδίδεται σε απογευματινή ώρα και φέρει σήμανση 2^{ης} κατηγορίας), να βλάψει την ηθική και πνευματική τους ανάπτυξη, καθώς αυτοί, λόγω της απειρίας, της μη ανεπτυγμένης κρίσης τους, του ευαίσθητου ψυχικού τους κόσμου και της συναισθηματικής τους ανωριμότητας, επηρεάζονται βαθιά από τα μηνύματα και τις εικόνες που προβάλλονται από την τηλεόραση.

β. Το αυτό ισχύει και για το θέμα β2 της εκπομπής «Live News» της 9.12.2021 που περιγράφει τη στυγερή δολοφονία ηλικιωμένου από το γιο της συντρόφου του με τρόπο στυγνό και ψυχρό.

γ. Τα αυτά ισχύουν και τα θέματα γ1, γ2 και γ3 της εκπομπής «Live News» της 16.12.2021 που περιγράφουν το βαρύ τραυματισμό γυναίκας από τον αθλητή σύζυγο της, τον τραυματισμό γυναίκας σε μετρό (ενδεχόμενο ρατσιστικό κίνητρο) από άνδρα, τους συνεχόμενους πυροβολισμούς σε ανοιχτό χώρο μεταξύ συμμοριών Ρομά, Τα προβαλλόμενα βίντεο δεν φέρουν θόλωση.

δ. Το αυτό ισχύει για την εκπομπή «Live News» της 4.1.2022 που παρουσιάζει το βαρύ τραυματισμό (λόγω ξυλοδαρμού) αλλοδαπής γυναίκας από τον επίσης αλλοδαπό σύντροφο της. Το θέμα παρουσιάζεται τρεις φορές σε διαφορετικές ημερομηνίες και εκπομπές: ήτοι, εκτός από την ημερομηνία της 4.1.2022, παρουσιάζεται και στην εκπομπή «Live News» της 5.1.2022 καθώς και στο μεσημβρινό δελτίο ειδήσεων της 4.1.2022.

B) Σχετικά με τη δραματοποιημένη παρουσίαση των γεγονότων:

Στην εκπομπή «Live News» της 4.1.2022 και 5.1.2022 που παρουσιάζει το βαρύ τραυματισμό (λόγω ξυλοδαρμού) αλλοδαπής γυναίκας από τον επίσης αλλοδαπό

σύντροφο της προβάλλονται βίντεο με βίαιο περιεχόμενο κατά τρόπο επαναλαμβανόμενο ώστε να μπορεί να θεωρηθεί ότι η συγκεκριμένη είδηση παρουσιάζεται δραματοποιημένη, ήτοι με υπερβολικό τρόπο, γεγονός που δεν πληροί την εκ μέρους του σταθμού υποχρέωση μετάδοσης των γεγονότων με τρόπο απλό και λιτό που να αποβλέπει στην απολύτως αναγκαία ενημέρωση του κοινού και όχι στην θεαματοποίηση και την έξαψη της συγκίνησής του.

Παρά το γεγονός ότι ο παρουσιαστής της εκπομπής «Live News» εκφράζει ορισμένες φορές την αποδοκιμασία του και τον αποτροπιασμό του για τις εγκληματικές πράξεις που προβάλλονται στην εκπομπή του, οι ανήλικοι τηλεθεατές ενδέχεται να προσλάβουν λανθασμένα μηνύματα θεωρώντας πως η βία είναι μια κανονική, δικαιολογημένη και αποδεκτή κατάσταση, να ταυτιστούν με βίαιους ανθρώπους, να αμβλυνθεί η ευαισθησία τους έναντι των άλλων. Ως εκ τούτου, η σήμανση 2^{ης} κατηγορίας (κατάλληλο για άνω των 8 ετών) δεν φαίνεται να ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο της εκπομπής των ως άνω ημερομηνιών.

Γ) α. Στο θέμα β1 της εκπομπής «Live News» της 9.12.2021 (που αφορά αναίτιο πυροβολισμό ηλικιωμένου άνδρα από νεαρό), στα θέματα γ4 και γ5 της εκπομπής «Live News» της 16.12.2021(που αφορούν την απόπειρα θανάτωσης σκυλίτσας με το νεογνά της και το βιασμό και δολοφονία ηλικιωμένης γυναίκας από τον γιο της) καθώς και στα θέματα ζ1 και ζ2 της εκπομπής «Live News» της 7.2.2022 (που αφορούν τη δολοφονία του φοιτητή Α1 με οπαδικά κίνητρα και τον αποκεφαλισμό γυναίκας από τη σύζυγο της και την περιφορά της κεφαλής στο δρόμο) δεν διαπιστώθηκε παραβίαση των κανόνων προστασίας των ανηλίκων τηλεθεατών και αναντιστοιχία σήμανσης στο περιεχόμενο λόγω προβολής σκηνών βίας καθώς ο σταθμός παρουσίασε τις ειδήσεις με τρόπο προσεκτικό και κατάλληλο για το χρόνο μετάδοσης της εκπομπής.

β. Το αυτό ισχύει και για το μεσημβρινό δελτίο ειδήσεων της 4.1.2022.

Δ) Κατά τη μετάδοση της εκπομπής «Live News» όλων των ανωτέρω ημερομηνιών και του δελτίου ειδήσεων της 4.1.2022 δεν διαπιστώθηκε παραβίαση της αρχής σεβασμού του τεκμηρίου αθωότητας κατηγορουμένων προσώπων.

III. Υπαγωγή

Α. Δυνάμει των ανωτέρω, η Ολομέλεια αποφασίζει ομοφώνως ότι η εγκαλουμένη εταιρεία δεν παραβίασε την υποχρέωση της για σεβασμό του τεκμηρίου αθωότητας

κατηγορουμένων στη διάρκεια της εκπομπής «Live News» των ημερομηνιών 1, 9, 16.12.2021, 4 και 5.1.2022, 7.2.2022 και του μεσημβρινού δελτίου ειδήσεων της 4.1.2022.

Β. Η Ολομέλεια αποφασίζει ομοφώνως ότι η εγκαλουμένη εταιρεία δεν παραβίασε τις διατάξεις περί α) προστασίας των ανηλίκων τηλεθεατών και αντιστοιχίας σήμανσης στο περιεχόμενο λόγω προβολής σκηνών βίας και β) δραματοποιημένης παρουσίασης πληροφοριών: Στο θέμα β1 της εκπομπής «Live News» της 9.12.2021, στα θέματα γ4 και γ5 της εκπομπής «Live News» της 16.12.2021, στα θέματα ζ1 και ζ2 της εκπομπής «Live News» της 7.2.2022 και στο μεσημβρινό δελτίο ειδήσεων της 4.1.2022.

Γ. Η Ολομέλεια αποφασίζει ομοφώνως ότι η εγκαλουμένη εταιρεία παραβίασε κατ' εξακολούθηση τις διατάξεις περί υποχρέωσης προστασίας ανηλίκων τηλεθεατών και αντιστοιχίας σήμανσης στο περιεχόμενο λόγω προβολής σκηνών βίας: Στην εκπομπή «Live News» της 1.12.2021, στο θέμα β2 της εκπομπής «Live News» της 9.12.2021, στα θέματα γ1, γ2 και γ3 της εκπομπής «Live News» της 16.12.2021, στην εκπομπή «Live News» της 4.1.2022 και 5.1.2022.

Δ. Η Ολομέλεια αποφασίζει ομοφώνως ότι η εγκαλουμένη εταιρεία παραβίασε κατ' εξακολούθηση τις διατάξεις περί απαγόρευσης δραματοποιημένης παρουσίασης πληροφοριών στην εκπομπή «Live News» της 4.1.2022 και 5.1.2022.

Επομένως, για τις υπό στοιχεία (Γ) και (Δ) παραβάσεις θα πρέπει να επιβληθεί στην εγκαλουμένη εταιρεία διοικητική κύρωση και δη εκείνη του προστίμου.

Με βάση δε τη βαρύτητα των παραβάσεων και το κοινώς γνωστό μερίδιο τηλεθεάσεως του συγκεκριμένου τηλεοπτικού σταθμού (όπως προκύπτει από τα τηρούμενα στο ΕΣΡ στοιχεία), κρίνεται ομοφώνως ότι το επιβλητέο πρόστιμο είναι εκείνο:

- α) των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ για τις υπό στοιχείο (Γ) παραβάσεις και
- β) των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ για την υπό στοιχείο (Δ) παράβαση.

**ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ Η ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ**

Απαλλάσσει ομοφώνως την εγκαλουμένη εταιρεία από τις υπό στοιχεία (Α) και (Β) παραβάσεις.

Δέχεται ομοφώνως ότι η εγκαλουμένη εταιρεία παραβίασε τη ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία ως προς τις υπό στοιχεία (Γ) και (Δ) παραβάσεις: ήτοι,

-ότι η εγκαλουμένη εταιρεία παραβίασε κατ' εξακολούθηση τις διατάξεις περί υποχρέωσης προστασίας ανηλίκων τηλεθεατών και αντιστοιχίας σήμανσης στο περιεχόμενο λόγω προβολής σκηνών βίας: Στην εκπομπή «Live News» της 1.12.2021, στο θέμα β2 της εκπομπής «Live News» της 9.12.2021, στα θέματα γ1, γ2 και γ3 της εκπομπής «Live News» της 16.12.2021, στην εκπομπή «Live News» της 4.1.2022 και 5.1.2022.

-ότι η εγκαλουμένη εταιρεία παραβίασε κατ' εξακολούθηση τις διατάξεις περί απαγόρευσης δραματοποιημένης παρουσίασης πληροφοριών στην εκπομπή «Live News» της 4.1.2022 και 5.1.2022.

Επιβάλλει στην εγκαλούμενη εταιρεία με την επωνυμία «ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ», ιδιοκτήτρια του τηλεοπτικού σταθμού MEGA τη διοικητική κύρωση του προστίμου: α) των πενήντα χιλιάδων (50.000) ευρώ για τις υπό στοιχείο (Γ) παραβάσεις και β) των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ για την υπό στοιχείο (Δ) παράβαση.

Κατά το άρθρο 4 παρ. 3 του Ν. 2328/1995, όπως έχει μετά την δια του άρθρου 23 παρ. 5 εδ. β' του Ν. 3166/2003 αντικατάστασή του, η παρούσα απόφαση κατά την προαναφερόμενη κύρωση, είναι εκτελεστή κατά:

1. Της εταιρείας ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ που εδρεύει στην Αθήνα Αττικής, με ΑΦΜ 800745939, Δ.Ο.Υ. ΦΑΕ ΑΘΗΝΩΝ

2. Του Ιωάννη Βρέντζου του Εμμανουήλ, κατοίκου, στην
....., με ΑΦΜ, Δ.Ο.Υ.
....., ως νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε την 4^η Νοεμβρίου 2024 και δημοσιεύτηκε την 17^η
Φεβρουαρίου 2025.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ε.Σ.Ρ.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΥΤΕΡΠΗ ΚΟΥΤΖΑΜΑΝΗ – ΔΡΙΛΙΑ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΑΡΑΖΙΔΟΥ